

Szegedi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar
Történelemtudományi Doktori Iskola
Modernkori Program

Magyarország vonzásában

Francia ajkú utazók a kora újkori Magyarországon (1554–1608)

A doktori (PhD) értekezés tézisei

Gausz Ildikó

Témavezető: Dr. habil. Kövér Lajos PhD
tanszékvezető egyetemi docens

Szeged

2018

A kutatás témája

A 16–17. századi magyar–francia kapcsolatok vizsgálata során a ténnyel szembesülünk, hogy bár források a kor technikai vívmányainak köszönhetően kiemelkedően nagy számban állnak rendelkezésünkre, Sahin-Tóth Péter halála óta szisztematikus elemzésük nem folytatódott, a magyar történetírás adós maradt a kor monografikus feldolgozásával. Megítélésünk szerint ez a félbemaradt munkásság, s ennek javarészt franciás körök számára fenntartott elérhetősége mind a magyar, mind a francia történettudományban kiaknázatlan teret hagyott maga után.

A „kapcsolatok története”, mint vizsgálódási keret korlátozott teret kínált kutatásainkhoz. Szélesebb kérdéskörbe kellett tehát helyezni a témát, mint egyszerűen két történelem „közös pontjainak” keresése. A 18. századi és a későbbi korok történetéhez alkalmazott és alkalmazható modellek nem voltak segítségünkre a 16. század végi igazságok megértéséhez. Be kellett látunk, hogy IV. Henrik korát még javában a kereszténység fogalma és valósága befolyásolta, ha nem is cselekedeteiben, de eszméiben, ábrázolásaiban és érzékenységében mindenképp. Ezen az alapon a „nemzeti” sajátosságok szerint berendezett világkép még nem tudott jelentős befolyást tenni.

A dolgozat azt a korszakot célozza meg a 16. század végén, amikor a Francia Királyságból a legtöbb Magyarország felé irányuló mozgásformát valamilyen módon a hazánk területén zajló törökellenes harcokhoz tudtuk kapcsolni. Ebben referenciapontunk volt a tizenöt éves háború időszaka, de ez nem akadályozta meg, hogy egészen a 16. század derekáig visszanyúljunk az elemzett forrásaink tekintetében. Az utazási irodalom jelentőségét abban láttuk, hogy a vizsgált időszak tekintetében idegen szemmel képes láttatni Magyarországot, s eltérő viszonyítási alapokkal alkot véleményt az itteni társadalomról, jóllehet gyakran a történelmi sztereotípiák fogságában.

Az első részben a korai nyomtatott francia itineráriumokat bemutató fejezet (1. 1) megírásakor célunk nem a műfaj teljes körű történeti feltérképezése volt, csupán a 16. század második felében megjelenő útikönyvek tényezéséről szerettünk volna beszámolni, amelyen keresztül alkalmunk nyílt francia politikai és gazdasági aspektusokat is megvilágítani. A Charles Estienne által alkotott úttörő formátum megfelelő kiindulópontnak mutatkozott számunkra a témánk felvezetéséhez is. Az első rész további fejezeteiben (1.2, 1.3, 1.4) kapcsoltuk össze a nemesi illetve a katonai nemesi létet a földrajzi helyváltoztatással abban a polgárháború utáni békébe forduló társadalomban, amely IV. Henrik uralkodásával köszöntött be. Nem tudtunk

végül attól sem eltekinteni, hogy az utazás logisztikai kérdéseit tárgyaljuk (1.5 fejezet) és számba vegyük a francia ajkú területek felől hazánkba irányuló utak legáltalánosabb útvonalait és utazási módjait, így alkotva kellő felvezetési alapot a szorosán vett „esettanulmányok” előtt.

A dolgozat négy további része (2–5. rész) foglalja magába a tárgyalt utazótípusokat. Hármastematikus felosztást követtünk, a kitűzött célok tanulmányozásához alkottuk meg a tudósító – politikus – hadvezér kategóriarendszerét. A tudósító szemtanú, avagy helyszíni riporter munkáját két, merőben eltérő esemény fémjelzi dolgoztunkban, s II. Mátyás koronázási szertartásáról szóló beszámolóval kicsit kitekintettünk a szűkebb értelemben vett katonai eseményekből. A diplomaták, politikusok között két teljesen ellentétes politikai-felekezeti beállítottságú – részben azonban egyaránt latinul alkotó – tudós színesíti kutatásainkat. Végül a hadvezér kategória egyetlen szereplője – Philippe-Emmanuel de Lorraine, Mercœur herceg – három különálló részt hívott életre olyan politikai kérdésekkel, irodalmi portrékkal, amelyek a magyarországi szerepvállalásánál sokkal teljesebb megítélésbe helyezték személyét. A Mercœur hercegről íródott irodalmi és történeti munkákat tárgyaló negyedik és ötödik rész megírásakor célunk nem az volt, hogy bemutassuk az összes, a korszakban róla keletkezett feljegyzést, sokkal inkább a neki szánt alkotások rendkívüli számát szerettük volna érzékeltetni. Ellenben a kereskedő-utazó, illetve a tudós-utazó kategóriáját annak okán nem hoztuk létre, mivel a törökellenes harcok tengelyére nem tudtuk illeszteni eme hazánkba látogató utazótípust.

A dolgozat végén két passzust szenteltünk a felhasznált primer források fordításának, illetve szöveghű közlésének. Ezek között kiemelt helyet biztosítottunk Jacques Bongars magyar forrásgyűjteményét megelőző bevezetésnek, amelyet mind eredeti latin nyelven, mind magyar fordításban közlünk. Ezt nem csupán azért tettük, mert kutatásaink fontos pillére ez, hanem azért is, mert szerettük volna e keveset idézett gondolatokat belekapcsolni a 16. századvégi magyarságkép kutatásaiba. A forrásközlések további szövegei olyan Magyarországról nehezen hozzáférhető írások átiratát tartalmazza, amelyek ismerete elengedhetetlen a téma szempontjából. Nagy segítségünkre volt ebben a *Bibliothèque nationale de France* által dinamikusán bővített *Gallica* elektronikus adatbázis, amelynek köszönhetően már a kutatásaink időtartama alatt is jelentős előrelépést tapasztaltunk a számunkra alapvető fontosságú szövegek elérhetősége kapcsán. Az utóbbi időkben fejeződött be például Jacques Bongars *BnF*-ben található kéziratának feltöltése, vagy került fel Alphonse Rambervillers *Les dévots élancements du poète chrestien* c. műve, amelyek olvasása számunkra még nem kevés fejtörést okozott, s csupán helyben – külön felügyelet mellett – volt kivitelezhető.

Módszertan

Disszertációnk elsődleges célja a 16–17. századi magyar–francia kapcsolatrendszer átfogó vizsgálata volt a hazánkba látogató utazók által létrehozott műfajokon keresztül. Olyan kérdésekre kerestük a választ, hogy Magyarország és Franciaország milyen események kapcsán került kapcsolatba, s ennek nyomán alkottuk meg a hazánkba látogató személyek hármas felosztását. A kutatásaink során elsősorban a francia ajkú utazókra fókuszáltunk, de bizonyos esetekben szükségesnek találtuk az elemzési perspektíva kiterjesztését a tágabb értelemben vett francia területek képviselőire. Szintén bővítettük a vizsgálati teret francia nyelvű forrásainkon túl olyan latin nyelvű írásokkal, amelyek alapvetően francia ajkú utazók tolla nyomán keletkeztek abban az „átmeneti” történelmi időszakban, amikor a latin nyelv már csak bizonyos műfajok esetében kapott létjogosultságot a vulgáris nyelv ellenében. A dolgozat tematikus egységei nem feltétlenül követik a kronológiát, hiszen ezzel a felosztással elsődleges célunk az volt, hogy egyetlen szátra tudjuk felfűzni, s rendszerbe foglalva tudjuk bemutatni a hazánk területére látogató francia ajkú utazókat. A munkánk végén helyet kapott fordítások és szövegek az elemzésben előforduló szövegekben való tájékozódást segítik elő, továbbá a függelék egy egyszerűsített családfát tartalmaz Mercœur herceg családi kapcsolatáról. Az illusztrációk a disszertáció szövegét esztétikailag hivatottak színesíteni.

A források elemzése közben természetesen számos módszertani kérdés felmerült. Ezek közül a legalapvetőbb fontosságú az *utazás* fogalmának definiálása volt, hogy az utazási indítékoknak kategóriákat tudjunk alkotni. Emellett fontos volt már a vizsgálat kezdetén tisztázni, hogy kiket soroltunk az egyes csoportok képviselői közé. Több esetben ugyanis küldetést hajtottak végre, s ilyenkor szükség volt a megbízó személyének és szándékának teljes feltárására is. Ezek a vizsgálódások olyan földrajzi területek – Lotaringia, Flandria, Burgundia, Pikárdia – felé fordították figyelmünket, amelyek jogi status quo-ja határ menti fekvésük miatt rugalmasan alakult még abban a korban is, amikor egyre nagyobb hangsúlyt kapott a francia egység eszméje, akár Charles Estienne útkalauzában, akár a polgárháborúk után IV. Henrik udvari ideológiájában. Az egyre inkább csak elméleti síkon a Német-római Császársághoz tartozó Lotaringiát – éppen ebből a *Pays de l'Entre-deux* helyzetéből adódóan – jobban befolyásolták a magyarországi török háborúk, mint a Francia Királyságot.

Jean de Malmidy például 1564 decembere és 1565 augusztusa közötti hosszabb magyarországi tartózkodása nyomán olyan erősen protestáns hangnemben interpretálta az észak-keleti várháborúk eseményeit, hogy nem tekinthetünk el megbízója politikai szálainak részleges

feltárásától sem. Ezzel a módszerrel az eredeti kiindulópontunkhoz képes igen távoli összefüggésekhez is eljutottak vizsgálódásaink, ezeket azonban az esetek többségében sikerült a szorosán vett „kutatási mederbe” visszaterelni. Egyetlen esetben tettünk kivételt, nevezetesen Philippe-Emmanuel de Lorraine, Mercœur és Penthièvre hercege (1558–1602) esetében, s erről a neki szentelt lapterjedelem is árulkodik. A negyedik részben a vizsgálat körét olyan irodalmi alkotásokkal bővítettük, amelyek a történetírás határmezsgyéjén szélesebb perspektívába helyezték Székesfehérvár 1601. évi felszabadítójának személyét. Kizártuk viszont olyan források elemzését, amelyek túlságosan távolra vittek volna eredeti kutatásaink fő vonalától, így például a francia kutatások kedvelt témáját, a lotaringiai herceg II. Fülöp spanyol királlyal fennálló kapcsolatát.

A kutatás eredményei

A források rendszerezése és elemzése több, régóta ismert témát helyezett új megvilágításba, illetve eddig elhanyagolt területekre irányította a figyelmet. Az eredmények rávilágítottak, hogy a politikai nagyhatalmak érintkezésének, képviseletének rendszerét a francia utazók különböző kategóriáin keresztül le lehetett képezni.

A Tokaj környéki észak-keleti várháborúk történetéről és II. Mátyás koronázási szertartásáról feljegyzett tudósítások vizsgálata több eredménnyel szolgált. A korabeli Magyarországon felbukkanó informátorok munkái nem mentesek a 16. század derekán felélesedő vallási ellentétektől. Abban a korban, ahol minden a két pólus, a katolicizmus és a protestantizmus kettősségére épült, a tudósító nem tudott „objektív” történelmet írni. Felekezeti hovatartozásuk színezte a történetet, így válhatott a protestantizmust toleráló II. Miksa német-római császárból pozitív szereplő két Habsburg-ellenes országból érkező protestáns utazó szemében. Hasonló megállapítást tehattünk Jeszenszky János személye kapcsán is, aki még abban a reményben jegyezte le II. Mátyás magyar király koronázási szertartását, hogy a későbbi német-római császár kiteljesíti a protestáns vallásgyakorlatot. Ugyanakkor Jean de Malmidy beszámolója a törökellenes harcok iránti érdeklődés mellett olyan magyarországi kapcsolatot is feltérképezett, amely a neves francia hugenotta család, a Croÿ-ok, tradícióiban van jelen. A tudósítások műfajának valódi sikerére csak kevés esetben sikerült konkrét adatot találnunk, s ebben annak láttuk bizonyítékát, hogy igazi információhálózat működése még inkább csak a felső diplomata és nemesi körök esetében mutatható ki.

A diplomaták után fennmaradt hivatalos iratok megmutatták az adminisztrációs intézmények fejlődését. IV. Henrik idejében már egyértelműen kirajzolódott egy kiterjedt diplomatahálózat, amelyben az immáron végleg katolikus hitre tért király előszeretettel látta viszont korábbi protestáns hittársait. A szerteágazóbb tevékenységi körrel felruházott képviselő [*agent*] a királyi képviselet közvettebb típusát jelentette egyrészt a politikai életben szerepet játszó követ [*ambassadeur*], másrészt az udvari kormányzatban működő adminisztrátorok mellett, s időszakos vagy állandó küldetést teljesítettek a királyi hatalom nevében. Mind hírszerzők, tudósítók, mind a királyi hatalmat megtestesítő diplomaták esetében fontosnak tartottuk kiemelni a közvetlen írásaikon túlmutató, jóval nehezebben mérhető hatást, amelyben ezek a személyek szerepet játszottak. Ők ugyanis feladatkörükhöz kapcsolódóan egyúttal elválaszthatatlanul humanista tudósok vagy felsőbb osztálybeli nemesek voltak, akik személyes kapcsolatokat építettek ki a helyi – adott esetben a magyar – arisztokrácia tagjaival, s egyfajta kulturális mérőföldkönek értelmezhető tevékenységet folytattak.

Ebben a kontextusban a kora újkori francia-magyar kapcsolattörténet egyik méltatlanul elfeledett kulcsfigurája Jacques Bongars (1554–1612) volt. Hagyatéka, hatalmas életműve számunkra két szempontból volt fontos. Egyrészt Navarrai – a későbbi IV. (Bourbon) – Henrik protestáns Európa-víziójának misszionáriusa, másrészt a 16. század magyarsággépnek egyik legerőteljesebb megformálója volt. Első megbízatása, az 1585. évi konstantinápolyi követjárása alkalmával írta meg tárgyilagosan szűkszavú útinaplóját, amelyben részletesen tudósított a császári-királyi határvédelmi rendszerről, útba ejtve a bécsi Udvari Haditanács három kulcsfontosságú erődítményét is, Győrt, Komáromot, Szatmárt. Plasztikus képet rajzolt a keresztény Európát a törökkel szemben oltalmazó új magyarországi határvédelmi rendszerről, s számszerű adatokat szolgáltatott a végvárak hadi erejének tekintetében. Érdeklődése ezen a körúton ébredt fel a török veszedelem kapcsán egész Európa kíváncsiságának középpontjában álló magyarok múltja iránt, s a későbbiek során folyamatos figyelmet szentelt a három részre szakadt országnak. Bongars útinaplójának elemzése megmutatta a császári-királyi határvédelmi rendszer erejét, s értékes adalékokkal szolgált a várbirtokok közigazgatás- és gazdaságtörténetének tanulmányozásához. A meglátogatott személyek neve, a vidéken állomásozó katonai alakulatok létszáma, valamint a földrajzi települések listája rendkívül gazdag adatbázist alkot, amelynek feldolgozására csupán részben vállalkozhattunk. Politikai megbízatása mellett Bongars, a kései reneszánsz embere, tudományos célokat is kitűzött maga elé. Hosszú kitérőt tett a keresztény területeken, ahol lejegyezte az általa megfigyelt természeti jelenségeket, de útinaplója az erdélyi epigráfia tanulmányozásához is értékes gyűjteményként

szolgál. Feliratokról készített másolatait tizenöt évvel később maga is megjelentette az utazás közvetlen tapasztalatán nyugvó *Rerum Hugaricarum scriptores varii* (1600) függelékében. E munka valamint a rendelkezésünkre álló forrásbázis tette lehetővé Bongars európai információhálózatokhoz s magyar humanista körökhöz való kapcsolását, illetve forrásgyűjteményének Bél Mátyás munkájával való párhuzamba állítását. Olyan nagyjelentőséget tulajdonítottunk e munkának, hogy magyar historiográfia alapkövét láttuk benne, amellyel a későbbi nemzedékek előtt irányt mutatott.

A Habsburg-ház ellenében folytatott hagyományos francia *alliance de revers* politikát egy flandriai kötődésű, Habsburg szolgálatban álló diplomata latin nyelvű leveleivel árnyaltuk. Augier Ghislain de Busbecq (1522–1592) hatását két – negyven évvel később keletkezett – szabályos szövegpárhuzammal mutattuk be megcáfolhatatlanul. Eme oda-vissza útirányban megírt beszámolón keresztül megmutattuk, hogy a hazánkról csupán a kor sztereotípiáit ismerő utazó, hogyan változtatta meg hangnemét, s miközben az odafelé vezető úton megfigyelőként volt jelen, a visszaúton hogyan helyezkedett véleményalkotó, sőt véleményformáló pozícióba.

A Mercœur herceg külpolitikai–dinasztikus törekvéseihez kapcsolódó írások elemzése számos eredményhez vezetett el minket. Az általunk tanulmányozott források egyértelművé tették, hogy a katonai nemesi réteg diplomáciai–politikai térnyerése felerősödött a 16. században, s ennek következtében a polgárháborús időszak végén gondot okozott társadalmi sorsuk rendezése. Az esettanulmányok arra is rávilágítottak, hogy e réteg képviselői gyakran egy földrajzilag könnyen azonosítható csoportból kerültek ki, a lotaringiai nemesekből. A lotaringiai udvar – különösképpen Antal lotaringiai herceg idején – igyekezett az európai keresztes háborúkban közvetítő szerepet betölteni, amelynek eredményeképpen gyakran láttuk viszont a császári hadseregben a lotaringiai felső nemesi réteg képviselőit.

Philippe-Emmanuel de Lorraine, Mercœur herceg propagandistái a francia katolikus liga legszélsőségesebb időszakában alkottak, írásaiknak vizsgálata több új eredménnyel szolgált. Raoul Le Maistre munkáján keresztül mutattuk be, hogy a 16. századi családja kimutatás műfaja nem volt még kellőképpen kiforrott, még a középkorban gyökeredző torzítás és részrehajlás jellemezte. A lotaringiai családot Karoling ősökre vezette vissza, ezzel igazolva Mercœur herceg francia trónra támasztott igényének jogosságát. Bemutattuk, hogy Pierre Biré hasonló szándéktól vezérelve érveléséhez már mesteri védőbeszédet is kapcsolt a francia monarchia három nagy alapelvére hivatkozva, s hogy hiteles történetírás helyett történelmet „alkotott”. Végül pedig a Jacques Le Bossu beszédeiből kirajzolódó szerződéses monarchia

politikai ideálját a húsz évvel korábbi protestáns szerzők által alkotott politikai gondolatokhoz kapcsoltuk. Úgy értékeltük, hogy a királyi hatalom visszaszorítására tett kísérlet szemben állt a 16. század folyamán kialakuló és XIV. Lajossal győzedelmeskedő abszolutizmus eszméjével. A század végén megfogalmazott erőteljes politikai gondolatban annak a korszakváltó időszaknak a jelképeit láttuk, amikor a szerződéses középkori modell helyébe fokozatosan a modern állam lépett. A ligapárti propagandistákat a centralista államhatalom utolsó nagy ellenállói közé soroltuk, hangsúlyozva, hogy a Fronde mozgalma (1648–1653) már nem lesz ennyire egyértelműen megítélhető ellenszervezkedés.

A hercegről született további irodalmi portrék Mercœur személyes jellemvonásai mellett megmutatták, hogy belpolitikai nehézségei ellenére Mercœur herceg politikai szerepvállalásaiban kényszerpályán mozgott és nagyon valószínűnek láttuk, hogy – féltestvére, Lotaringiai Lujza halála után – saját családjának felemelése is hatott a herceg politikájára. Mindennek tudatában kötött szövetséget II. Fülöp spanyol királlyal is, s ennek megfelelően Mercœur herceg és II. Fülöp szövetségét nemcsak belpolitikai érdekei szerint meghozott döntésként, hanem menekülőútként értelmeztük. Úgy ítéltük meg, hogy IV. Henrik udvarával fenntartani kívánt kedvező kapcsolata befolyásolta Mercœur császári hadseregben történt szerepvállalását, miután a királynak való végső behódolása után nem volt maradása a francia udvarban. IV. Henrik igyekezett az ügyet úgy lezárni (például éppen Franciaország történelmi szövetségese, a török szultán tiltakozására válaszolva), hogy Mercœur távozása kapcsán Lotaringia egyedi függelmi státuszára hivatkozott. Ugyanakkor a herceg Magyarországra való távozását egyszerre láttuk vallási és politikai (sőt anyagi!) döntésnek: részben a Francia Királyság elhagyása motiválta, részben a keresztes háborúeszmé. Korábbi bretagne-i kormányzóságához képest Mercœur magyarországi főparancsnok-helyettesi szerepléséről gyökeresen ellentétes képet tudtunk megjeleníteni Husson és legfőképpen Nicolas de Montreux művének elemzésével. Megmutattuk, hogy ezekben az alkotásokban megformált herceg jellemében éppen az tükröződött leginkább, aminek hiányát bretagne-i időszakában mindvégig felrótak neki. A korábbi nehéz helyzetekben túl óvatosnak tűnő vezér a császári seregben sikeres vállalkozásokat hajtott végre. Mindenekelőtt megállapítottuk, hogy Mercœur magyarországi hadműveletei katonai karrierjének csúcsát jelentették. Emellett az sem kerülte el figyelmünket, hogy korábbi negatív megítélésű szerepvállalása idején éppannyi sajtóvisszhangot kapott, mint a császári seregben töltött szolgálata idején. Lotaringia, Bretagne és Magyarország között Mercœur körül homályos kép rajzolódott ki, s ezt a köztes állapotot a mítoszteremtés fontos kellékének láttuk.

Kutatásainkban Mercœur hercegnek biztosítottuk a legtekintélyesebb helyet, ugyanis a 16. század második felének török harcaiban láttuk leginkább és legközvetlenebb módon megnyilvánulni a francia-magyar kapcsolatrendszeret. A keresztes háborúk eszméjének tekintetében két ellentétes történeti interpretációt ütköztettünk. Az egyik Alphonse Dupront sajátja, amely a keresztény-muzulmán ellentét elméletét hosszú távú folyamatában a keresztes háború mítoszára keresztül közelíti meg. Ezzel szemben bemutattuk, hogy Sahin-Tóth Péter és Géraud Poumarède kutatási eredményei ebben a mítoszban egyre inkább csak a „testetlen retorikát” látják, amit a politikusok saját érdekeiknek megfelelően alkalmaztak.

Eredményeink nem csak illeszkednek Sahin-Tóth Péter kutatásaiba, hanem igazolják is azt a – történettudományban már régóta jelen lévő – vélekedést, hogy Magyarország *önmagában* nem volt célpontja a francia utazóknak. Ugyanakkor, míg a korábbi szakirodalom nagy hangsúlyt fektetett annak megállapítására, hogy számszerűleg mennyi volt a francia ajkú utazók száma Magyarország vonzásában, ilyen jellegű becslésre nem vállalkoztunk. Ebben és a dolgozatunkhoz létrehozott utazókatégoriákban is letértünk tehát a Sahin-Tóth Péter által kijelölt útról, de a vele talált „közös metszet” – nevezetesen Mercœur herceg személye – merőben új távlatokat nyitott számunkra. A herceg hagyatékát őrző Chantilly kastély levéltárában általunk felkutatott – eddig teljes egészében feldolgozatlan – kéziratos dokumentumokat csak részlegesen sikerült dolgozatunkban tárgyalni, ezek teljes feltárása további kutatások nyomán válhat lehetővé számunkra.

Szintén sikerként értékelhetjük, hogy lehetőségünk nyílt különleges helyzetünket kiaknázni, s a francia kutatások ama keskeny szeletére kitekinteni, amelyek – saját érintettségük folytán – magyar területhez kötődnek. Ennek nyomán ismerkedtünk meg Alain Cullière közel 1000 oldalas művével¹, s folytattunk – reményeink szerint – a francia kutatásokra is kiható eszmecserét Mercœur herceg magyarországi szerepvállalásáról. Szintén eredménynek látjuk több rendkívül nehezen hozzáférhető – ámbar a 16–17. századi francia–magyar kapcsolatok tanulmányozása kapcsán elengedhetetlen – írás részbeni közlését, úgymint Husson korabeli beszámolóját a magyarországi törökellenes harcokról. E munkának teljes terjedelmű másolata szintén birtokunkba került, amely szövegkiadási tervekhez ad ösztönzést számunkra.

¹ Alain Cullière: *Les écrivains et le pouvoir en Lorraine au XVIe siècle*. (Coll. Bibliothèque littéraire de la Renaissance, Vol. 41). Paris, Éd. H. Champion, 1999.

A 16. század második felének, a 17. század elejének közép-kelet európai, illetve magyarországi francia jelenlétét a törökellenes harcok témája mentén mutattuk be. Felkutatott – részben alaposan feldolgozott, részben további kutatásokat igénylő – forrásaink szépen tanúskodtak erről, s cáfolták a „magyar magány” sokat hangoztatott toposzát. A disszertációnk továbbfejlesztése elvarratlan témaköreink mentén új perspektívákat nyit a kora újkori francia-magyar kapcsolatok kutatásához.

A disszertáció témájában megjelent publikációk

Szakcikkek

Magyar koronázás francia szemmel: Riporterek, celebek II. Mátyás koronázási fesztumán.

AETAS: TÖRTÉNETTUDOMÁNYI FOLYÓIRAT 28:(3) pp. 179-182. (2013)

Tokaj és környéke 1564–1565 között, avagy elfelejtett haditudósítók helyszíni jelentései.

AETAS: TÖRTÉNETTUDOMÁNYI FOLYÓIRAT 30:(3) pp. 187-198. (2015)

Tranzitirodalom a koraujkori Magyarországról: Busbecq 1554–1555. évi úti impressziói hazánkról.

TÖRTÉNETI TANULMÁNYOK: A KOSSUTH LAJOS TUDOMÁNYEGYETEM TÖRTÉNELMI INTÉZETÉNEK KIADVÁNYA 23: pp. 22-40. (2015)

Hamu vagy láng? Szent Márton kultusz és egyházi reformfolyamatok Touraine-ben a vallásháborúk idején.

In: Tóth Ferenc, Zágórhidi Czigány Balázs (szerk.): Via Sancti Martini: Szent Márton útjai térben és időben. Budapest: MTA BTK Történettudományi Intézet, 2016. pp. 183-199.

Végvármustra francia módra: Jacques Bongars a magyarországi császári–királyi határvédelmi rendszerről (1585)

AETAS: TÖRTÉNETTUDOMÁNYI FOLYÓIRAT 31:(2) pp. 134-145. (2016)

Az első nyomtatott francia itineráriumok: Charles Estienne útkalauza (1552) és „követői”

In: Bartha-Kovács Katalin, Penke Olga, Szász Géza (szerk.): Programok és tanulmányok. Szeged: JATEPress Kiadó, 2017. pp. 129-140. (Felvilágosodás – Lumières – Enlightenment – Aufklärung; 6.)

Protestáns propagandafolyamatok a későhumanizmus korában.

ACTA HISTORICA (SZEGED) 141: pp. 15-32. (2017)

French tragedy in the Hungarian theatre: Dominique Gaspard's Mercuriade (1605)

BELVEDERE MERIDIONALE 30:(1) (2018) – *megjelenés alatt*

Jacques Bongars et ses *Rerum Hungaricarum scriptores varii* (1600), premier recueil de sources de l'Histoire hongroise.

CHRONICA: ANNUAL OF THE INSTITUTE OF HISTORY UNIVERSITY OF SZEGED
18: (2018) – *megjelenés alatt*

Fordítások

II. Mátyás magyar király koronázási szertartása.

AETAS: TÖRTÉNETTUDOMÁNYI FOLYÓIRAT 28:(3) pp. 183-188. (2013)

Magyarhonban folytatott nagy csatának igaz elbeszélése.

AETAS: TÖRTÉNETTUDOMÁNYI FOLYÓIRAT 30:(3) pp. 199-206. (2015)

Recenzió

Trónok harca a 17. századi teátrumban.

AETAS: TÖRTÉNETTUDOMÁNYI FOLYÓIRAT 30:(3) pp. 210-216. (2015)

Szerkesztés

Gausz Ildikó – Kövér Lajos (szerk.): *Relectura historiográfica: Megemlékező kötet Kukovecz György (1947-2006) 70. születésnapjára*. Szeged: JATEPress Kiadó, 2017. 258 p. (ISBN:978-963-315-362-8)

MTMT azonosító: 10055009